

تأثیر مصونیت سیاسی بزهکار بر حقوق بزه‌دیده در حقوق ایران

به کوشش:

دکتر امیررضا محمودی - دکتر رضا دیرند

سرشناسنامه: محمودی، امیررضا، ۱۳۶۳-

عنوان و نام پدیدار: تأثیر مصونیت سیاسی بزهکار بر حقوق بزه‌دیده در حقوق ایران

مشخصات نشر: تبریز، یاشار قلم تبریز، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری: ۱۱۰ ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۶۹۷-۵-۸

وضعیت فهرست نویسی: فیای مختصر

یادداشت: فهرست نویسی کامل این اثر در نشانی <http://opac.nlai.ir> قابل دسترسی است.

شناسه‌ی افزوده: دیرند، رضا، ۱۳۵۹-

شماره‌ی کتابشناسی ملی: ۲۸۶۶۵۶۳

عنوان کتاب: تأثیر مصونیت سیاسی بزهکار بر حقوق بزه‌دیده در حقوق ایران

مؤلفین: دکتر امیررضا محمودی - دکتر رضا دیرند

صفحه آرا: خسرو صلح کننده

ناشر: یاشار قلم تبریز (yasharqalamtabriz.blogfa.com)

نوبت چاپ: اول / ۱۳۹۴

تیراژ: ۵۰۰ جلد

قطع: وزیری

بهاء: ۱۰۰۰۰ تومان

تعداد صفحه: ۱۱۰

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۴۶۹۷-۵-۸

آدرس: تبریز، خیابان امام، مابین میدان ساعت و سه‌راه طالقانی، پاساژ شهریار، زیرزمین،

پلاک ۶۳، انتشارات یاشار قلم تبریز. تلفن: ۰۴۱-۳۵۵۵۹۴۵۰. موبایلها: ۰۹۱۴۶۱۵۹۹۶۴ -

۰۹۲۶۳۲۹۴۶۱۲ - yasharqalemtabriz@gmail.com

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۷	پیش‌گفتار
مقدمه:	
۹	الف: بیان مسأله
۱۲	ب: اهمیت تحقیق
۱۳	پ: پیشینه تحقیق
۱۴	ت: اهداف تحقیق
۱۵	ث: سوالات تحقیق
۱۵	ج: فرضیات تحقیق
۱۶	چ: طرح تحقیق
فصل اول: کلیات:	
۲۱	طرح مسأله
۲۱	مبحث اول: بزه، بزه‌کار، بزه‌دیده
۲۱	گفتار اول: پدیده مجرمانه
۲۳	قسمت اول: جرم
۲۵	قسمت دوم: بزه‌کاری
۲۵	بند اول: تعریف بزه کاری
۲۶	بند دوم: تقسیمات بزه‌کاری
۲۶	قسمت سوم: بزه‌کار
۲۷	گفتار دوم: بزه‌دیده
۲۷	قسمت اول: تعریف بزه‌دیده
۲۸	قسمت دوم: مفهوم بزه‌دیده واقع شدن
۳۰	قسمت سوم: نقش حقوقی بزه‌دیده
۳۰	قسمت چهارم: جایگاه بزه‌دیده‌شناسی در علم جرم‌شناسی
۳۱	قسمت پنجم: هدف جرم‌شناسی در بزه‌دیده‌شناسی
۳۲	قسمت ششم: موضوع جرم‌شناسی در بزه‌دیده‌شناسی
۳۳	قسمت هفتم: اهمیت مطالعه‌ی بزه‌دیده در جرم‌شناسی
۳۳	بند اول: دوره مکتب کلاسیک
۳۳	بند دوم: مکتب تحقیقی
۳۴	بند سوم: مرحله جدید (دوره مطالعه مجنی علیه)

۳۶	مبحث دوم: مصونیت سیاسی
۳۶	گفتار اول: تعریف روابط سیاسی
۳۷	گفتار دوم: تعریف مصونیت
۳۸	گفتار سوم: مفهوم مصونیت ها و مزایای دیپلماتیک
۳۸	گفتار چهارم: مبنای مصونیت سیاسی
۳۹	گفتار پنجم: انواع مصونیت های سیاسی
۴۰	گفتار ششم: منتفعان مصونیت سیاسی

فصل دوم: حقوق بزه‌دیده

۴۵	طرح مساله
۴۷	مبحث اول: حقوق مربوط به شناسایی بزه‌دیده
۴۸	گفتار اول: حق شناسایی و مورد توجه قرار گرفتن
۵۱	گفتار دوم: حق دسترسی به عدالت کیفری
۵۴	گفتار سوم: حق پذیرفته شدن
۵۷	گفتار چهارم: حقوق همراهی
۵۷	گفتار پنجم: حق استماع
۵۹	گفتار ششم: حق آگاهی
۶۱	گفتار هفتم: حق حمایت شدن
۶۳	گفتار هشتم: حقوق مربوط به پیگیری دولتی
۶۶	گفتار نهم: حقوق حمایت در کشور فرستنده
۶۸	مبحث دوم: حقوق مربوط به جبران خسارت
۶۸	گفتار اول: حق بر عهده گرفتن هزینه های بزه دیده
۷۰	گفتار دوم: حق جبران ضرر و زیان
۷۶	مبحث سوم: حقوق مربوط به دستگاه های انتظامی، قضایی، اجرایی
۷۶	گفتار اول: حقوق مربوط به دستگاه های انتظامی
۷۷	گفتار دوم: حقوق مربوط به دستگاه های قضایی
۷۸	گفتار سوم: حقوق مربوط به دستگاه های اجرایی و اداری
۷۹	نتیجه
۸۴	پیشنهادهای تحقیق
۸۵	منابع و مآخذ
۹۱	پیوست

پیشگفتار:

پدیده‌های اجتماعی می‌توانند هر زمان دستخوش تغییرات، استثنائات و قید شروطی قرار بگیرند وضعیت حقوقی منشعب شده از آن نیز دستخوش تغییرات قرار خواهد گرفت. جرم نیز بعنوان یکی از پدیده‌های اجتماعی همین وضعیت را دارد، یعنی تا زمانی که پیش شرطی، استثنایی و یا تغییری در ارکان و حالات آن قید شده و صورت بگیرد وضعیت حقوقی ایجاد شده از آن نیز تفاوت‌های فراوانی با شرایط عادی خواهد داشت. زمانی که یک عهد نامه بین المللی به صورت قواعد و مقررات جهانی مصونیتی برای ماموران سیاسی در خاک کشور پذیرنده یا محل مأموریت قرار دهد رفتار بزه کارانه مامور نیز دارای مصونیت‌هایی برای خود خواهد شد که به موجب آن مصونیت امکان تعقیب، بازداشت و محاکمه مامور وجود نخواهد داشت. اما با توجه به ضلع دیگر بزه یعنی بزه کار وضعیت وی ایجاب می‌نماید که شرایطی ایجاد گردد که حقوق وی پایمال نشده و وی بیشتر از آن چه که هست در ورطه مشکلات گرفتار شود. بنا براین با توجه به اعلامیه جهانی حقوق بشر و همچنین قواعد حقوق شهروندی و همچنین ارزش و کرامات انسانی و این که حقوق انسان‌ها محترم می‌باشد و غیر قابل تعرض و تخطی است روش‌هایی برای احقاق حقوق بزه‌دیده بایستی یافته شود تا وی بتواند تا حقوق از دست رفته خود را باز یافته و خسارات وارد شده بر وی جبران شده و وضعیت وی به حالت قبل از وقوع جرم برگردد. بنابراین برای احقاق حقوق بزه‌دیده در چنین شرایطی برخی اقدامات از جمله بررسی حقوقی موضوع، مشاوره، همراهی، حمایت، ارایه خدمات تسهیل‌کننده روند رسیدگی، رایزنی سیاسی با دولت متبوع مامور، بررسی تحلیلی موضوع بوسیله مراجع اطلاعاتی، تسهیل روند استعلام مدارک و دلایل و مسایلی از این دست

صورت گیرد تا بزه دیده بتواند با فراغ فکر و با روح و جسمی راحت به دنبال احقاق حقوق خود باشد. در این مراحل بایستی از پیش داوری های بی مورد و بازی سیاسی دوری شود و وسایل ارتباط جمعی از قبیل روزنامه ها و مراکز رادیو و تلویزیون موجب تشویش افکار عمومی و مخدوش شدن وضعیت بزه دیده صورت ندهند.

مقدمه:

الف: بیان مساله

با پیشرفت جوامع و اوضاع زندگی اجتماعی پدیده‌های مجرمانه و تشکیلات و روند رسیدگی و تظلم خواهی از جرایم نیز شکل ویژه‌ای بخود گرفته است. به طوری که در گذشته پس از ارتکاب جرم دستگاه عدالت تمامی تلاش خود را برای کشف و رسیدگی به اتهام متهم جهت محکومیت و اجرای مجازات به کار می‌بست. اما امروزه شکل هندسی جرم، مجرم و جامعه کامل‌تر شده و بزه‌دیده و حقوق‌وی نیز بدان‌ها اضافه شده است و رعایت حقوق بزه‌دیدگان و تأمین خسارت وارد بر آن‌ها در قالب حمایت از آن‌ها شکل گرفته است. در این راستا می‌توان ادعان کرد که بزه‌دیده نیازمند بهره‌مندی از برخی مزایا و تضمینات در جهت احقاق حق و جبران خسارت وارده ناشی از جرم می‌باشد. حق داشتن احترام و رعایت منزلت انسانی، حق اطلاع از روند دادرسی، حق برخورداری از امنیت در مقابل متهم و تهدیدهای احتمالی که در این راستا وی را می‌تواند تهدید کند، حق بهره‌مندی از کمک و خدمات مادی-معاضدتی، حق برخورداری از امکانات روانشناسی و حق دسترسی به دستگاه قضا در جهت تظلم و دادخواهی از جمله حقوقی است که می‌توان برای بزه‌دیده شناخت.

حمایت از بزه‌دیده خواه در قالب حمایت‌های قانونی و خواه در قالب حمایت مادی-معنوی سبب می‌شود تا وی برای بازیافت شرایط اولیه خود و جبران ضعف‌ها و رهایی از مشکلات و انزوا و افسردگی‌های اجتماعی رهایی یافته و همچنین با کاستن از آسیب‌های روحی و روانی وی خطر انتقام و ارتکاب جرم را کاهش داد و بدین وسیله کمک به پیشگیری مستقیم و غیر مستقیم برای اجتماع در جهت کاهش جرایم و پیشگیری از ارتکاب آن صورت داد.

برخی از بزه‌دیدگان قربانی جرایم اشخاصی هستند که از مزایایی برخوردار هستند که می‌توانند با استفاده از آن مزایا حقوق بزه‌دیدگان را دچار خدشه کنند، از این رو وظیفه

مهم دستگاه قضا این است که در کنار پیش بینی مزایا و مصونیت ها برای عده ای به دلیل ماهیت سیاسی-دولتی آن، سازوکارهای حمایتی از بزه دیدگان را نیز فراموش نکرده و توجه ویژه ای را نیز نسبت به قربانیان این جرایم و حقوق آن ها بنمایند.

در رابطه با مصونیت برخی از اسخاص بایستی اذعان نمود که در هر نظام حقوقی برخی افراد از مزیت عدم قابلیت تعقیب کیفری برخوردار می باشند. در مواقعی چنین مصونیتی می تواند به شکل مطلق باشد و به موجب آن تحت هیچ شرایطی تعقیب کیفری متهم امکان پذیر نمی باشد و یا ممکن است چنین مصونیتی نسبی بوده باشد که در این حالت نیز برخی محدودیت ها در جهت رسیدگی کیفری به جرم ارتكابی وجود دارد. البته بایستی توجه داشت که هدف و فلسفه وجودی چنین مصونیت هایی بی کیفر گذاشتن این افراد نمی تواند باشد.

یکی از این مصونیت ها مصونیت سیاسی می باشد که در کنار سایر مصونیت ها از جمله مصونیت قضایی و شغلی برای برخی مقامات دولتی و سیاسی برقرار می گردد. مصونیت سیاسی به معنای محفوظ بودن نمایندگان دیپلماتیک یک دولت در قلمرو دولت دیگر از تعقیب کیفری می باشد. به بیانی دیگر، مقامات قضایی کشور پذیرنده حق تعقیب، تحقیق، جلب و بازداشت مامور دیپلماتیک را به اتهام ارتكاب جرم ندارند. یعنی به زبانی حقوقی تر آن مصونیت استثنایی بر اصل سرزمینی بودن^۱ در قوانین جزایی است. مهمترین توجیه برای این مساله تامین شرایط مناسب جهت حسن اجرای ماموریت دیپلماتیک است.^۲ مصونیت های مزبور در کنوانسیون وین که جمهوری اسلامی ایران نیز بدان عضو می باشد بیان شده است.^۳

^۱ . به موجب اصل سرزمینی بودن رسیدگی به کلیه جرایم ارتكابی در یک سرزمین در صلاحیت دولت همان سرزمین می باشد.

^۲ . مقاماتی که دارای مصونیت سیاسی می باشند عبارتند از: ماموران دیپلماتیک، ماموران کنسولی، مامورانی که برای انجام ماموریت های ویژه به صورت موقت به کشور دیگر اعزام می گردند هستند.

^۳ . کنوانسیون وین راجع به روابط دیپلماتیک مصوب ۱۸ آوریل ۱۹۶۱ می باشد.

ماموران دیپلماتیک نسبت به کلیه اعمالی که در جهت اجرای وظایف خود صورت می‌دهند از مصونیت تعقیب جزایی و دعاوی مدنی در کشور پذیرنده برخوردار می‌باشند. به نظر می‌رسد آن چه در این خصوص مورد توجه قرار گرفته است مصونیت مرتکبان جرایم می‌باشد و عملاً جنبه‌های حمایتی و تضمین حقوق بزه‌دیدگان خارج از موضوع قرار داده شده است.

ماموران کنسولی^۱ از مصونیت‌های محدودی برخوردار هستند. به عبارتی دیگر مصونیت این‌ها صرفاً در مورد اعمالی است که در مقام ایفای وظایف کنسولی مرتکب می‌شوند و امکان بازداشت و محاکمه مامورین کنسولی در جرایم مشهود و مهم وجود دارد. بنابراین قربانیان جرایم ارتكابی مامورین کنسولی امکان بهره‌مندی بیشتری در راستای احقاق حقوق خود در سرزمینشان را دارند. زیرا در جرایم مشهود و مهم مامورین کنسولی مانند سایر بزه‌کاران فاقد مصونیت مورد جلب، تعقیب و محاکمه قرار می‌گیرند.

دسته سوم اشخاصی هستند که به عنوان مامورین ثابت و دائمی یک دولت برای انجام وظایف دیپلماتیک یا کنسولی مستقر نشده‌اند، بلکه حسب مورد و برای انجام ماموریت‌های ویژه به کشوری دیگر اعزام می‌شوند. اشخاص مزبور نیز بجز در برخی موارد خاص از مصونیت کیفری و مدنی برخوردار هستند. در این رابطه کنوانسیون وین مقرر می‌دارد که مقررات ناظر به مصونیت، افراد مذکور از صلاحیت مقامات دولت پذیرنده در امور مدنی و اداری در مورد اقدامات مربوط به خسارات ناشی از تصادفاتی که توسط اتومبیل و ... متعلق به اشخاص مذکور یا مورد استفاده آن‌ها رخ دهد خارج نخواهد کرد، مشروط بر آن که خسارات مذکور توسط بیمه قابل پرداخت نباشد. با این اوصاف مشخص است که بزه‌دیدگان ناشی از

^۱ اصطلاح مامور کنسولی، یعنی هر شخصی (منجمله رئیس پست کنسولی) که در این سمت عهده دار

جرائم مامورین دیپلماتیک حداقل از حق جبران خسارت در تصادفات رانندگی بهره مند هستند که این مورد در ایران می تواند به شکل طرح دعوی دیه تجلی یابد.

مصونیت این افراد در هر سه دسته آن ها را از تعقیب کیفری و محاکمه و مجازات در کشور خود بری نمی سازد. بر همین اساس قوانین داخلی برخی کشورها امکان محاکمه مامورین دیپلماتیک خود را که در کشور پذیرنده مرتکب جرم شده اند و در انجا به خاطر مصونیت سیاسی از محاکمه مصون مانده بودند را پیش بینی کرده اند.

با این توصیفات مساله اساسی در اثر حاضر بحث مصونیت سیاسی مامور دیپلماتیک نمی تواند باشد و نگاه ما در این تحقیق صرفا معطوف به حقوق بزه دیده ای است که ناخودآگاه قربانی جرمی شده است که طرف مقابل وی دارای برخی مصونیت ها و امتیازات ویژه ای است. در این حالت و با رویکرد قواعد حقوق بین الملل و اصل لازم الاجرا بودن آن قواعد بایستی به دنبال راه حلی بود تا به وسیله آن بتوان حقوق از دست رفته بزه دیده و خسارات وارده بر او جبران شده و تا حدی که امکان دارد شرایط وی به شرایط و اوضاعی که قبل از ارتکاب آن جرم وجود داشت برگردد.

ب: اهمیت تحقیق

بزه دیده به عنوان یکی از طرفین بزه واقع شده مستحق حمایت و توجه ویژه ای می باشد. از این رو پیش بینی سازوکارهایی که در راستای تامین امکاناتی که بزه دیده به منظور ترمیم خسارت وارده به آن نیازمند است، بخصوص در مورد بزه دیدگانی که بزه کاران طرف آن ها دارای مصونیت می باشند، امری مهم تلقی می شود.

با توجه به امکان رسیدگی به جرائم مقامات مذکور در کشور فرستنده، مساله حقوق بزه دیدگانی که در کشور محل ماموریت این اشخاص حضور دارند و اکثرا هم، هم تابعیت با آنان نیستند از اهمیت ویژه ای برخوردار است. در این خصوص بایستی به دنبال این بود که آیا برخی از حقوق بزه دیدگان مانند حق اطلاع از روند رسیدگی، حق بهره مندی از کمک و

خدمات مادی، خدمات روانشناسانه و اجتماعی و حق دسترسی به مقامات قضایی برای جبران خسارت به درستی تامین می‌شود یا نه؟ این مساله در کنار امکان عدم رعایت عدالت و اغماض در محاکمه مقامات مذکور، نشان دهنده اهمیت مطالعه موضوع حقوق بزه دیدگانی است که مرتکبان جرایم علیه آنان از مصونیت سیاسی برخوردارند.

در واقع زمانی که رسیدگی به جرمی که در آن عنصر خارجی وجود دارد و سوای بر این مورد روند پیچیده سیاسی نیز در آن دخیل است و اکثراً هم منافی در ورای روابط سیاسی موجود می‌باشد بنابراین مطالعه روند رسیدگی به چنین موضوعی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است، چرا که وقوع بزه موضوعی است که می‌تواند در مقابل هر شخصی قرار گیرد و وی را به همراه خود در سیلابی عظیم از مشکلات دچار سازد بنابراین شناخت حقوق بزه دیده و بیش بینی کلی فرایند چگونگی بررسی و رسیدگی و دادرسی نسبت بدان موضوع هر فردی را ملزم می‌کند تا کلیتی از موضوع را فرا گرفته و مورد تدقیق قرار دهد. حفظ حقوق شهروندی و حفظ کرامت انسانی مواردی است که می‌تواند به عنوان راه فراری برای انواع مصونیت‌ها تلقی شود. شناخت عرف معمول هر جامعه نیز یکی از موارد راهگشای مشکلات این فرایند هست. بنابراین مطالعه و بحث در این زمینه‌ها اهمیت والای موضوع را بوضوح نشان می‌دهد.

پ: پیشنهاد تحقیق

به راستی با نگاهی اجمالی به منابع موجود در رابطه با موضوع به راحتی می‌توان دریافت که حتی یافتن کتاب، مقاله یا نقدی چند صفحه‌ای که بتواند جهت دهی خاصی به چارچوب و نگرش ما در این موضوع بدهد بسیار سخت و مشکل می‌باشد. بزه دیده انواع مختلفی دارد و علم بزه دیده شناسی مجال برای مطالعه بزه دیده در جرایم دارای مصونیت سیاسی پیدا نکرده است. با این حال تحقیقاتی هم که کم و بیش گذری به موضوع بحث ما کرده‌اند نیز دارای نگرشی در راستای معاهده ۱۹۶۱ وین دارند و در تعریف و وصف حقوق بزه

دیده از حقوق بزه کار مصون و وضعیت وی سخن گفته اند. ترجمه ای با عنوان عدالت برای بزه دیده گان توسط علی شایان در سال ۸۴ و تالیفی با عنوان بزه دیده شناسی حمایتی توسط مهرداد رایجیان اصلی آن هم در سال ۸۴ شروع دورات تحقیق در رابطه با بزه دیده شناسی به شکل کلی بوده است. جبران خسارت بزه دیده عنوان کتابی است که توسط احمد حاجی ده آبادی در سال ۸۸ نوشته شده که آن هم بگاهی اجمالی به جرایم دارای مصونیت و بزه دیده فرض تحقیق ما داشته است. اما در میان منابع فارسی یکی از محدود منابعی که تا حدودی توانسته نیاز ما را نسبت به نگارش تحقیق حاضر برآورده کند و بتواند شاه کلید هایی در جهت دهی تحقیق ما ارائه دهد مقاله ای با عنوان حقوق بنیادین بزه دیده هست که در سال ۹۰ توسط محمد آشوری نوشته شده است. جبران دولتی خسارات بزه دیدگان عنوان مقاله ای است که توسط محمد فرجیها در سال ۱۳۹۰ نوشته شده است که این مقاله نیز تا حدودی توانست نیاز ما را در جهت نگارش این اثر برآورده سازد. در کنار منابع محدود فارسی یک سری منابع به زبان ترکی استانبولی در رابطه با حقوق دیپلماتیک، حقوق کنسولی و برخی مزایا و مصونیت های دیپلماتیک نیز در نگارش این اثر توانست در مواقع برخورد با خلاهای جدی نیاز ما را برآورده سازد.

با این اوصاف اثر حاضر به عنوان اولین و تنها تحقیقی هست که حقوق بزه دیده را در چنین شرایط خاص و نادری مورد بررسی قرار می دهد و اکثرا به صورت استنباطی و با بهره گیری از کلیت موضوع توانسته خطوط اصلی تحقیق را در یک مجموعه جمع بندی نماید.

ت: اهداف تحقیق

- بررسی جایگاه بزه دیدگانی که مرتکبان آن ها از مصونیت سیاسی برخوردارند در قوانین کیفری ایران و کنوانسیون وین.

- شناسایی حقوق بزه دیدگان جرایمی که مرتکبان آن‌ها دارای مصونیت سیاسی هستند در کشور پذیرنده و فرستنده.
- شناسایی تضمیناتی که حقوق بزه دیدگان را در محاکمه مقامات مذکور تامین می‌کند.

ث: سوالات تحقیق

- آیا جایگاه و موقعیت مرتکب می‌تواند در نوع و یا ماهیت چگونگی استیفا حقوق بزه دیدگان تأثیر داشته باشد؟
- تضمین حقوق بزه دیدگان در مقابل مرتکبانی که دارای مصونیت سیاسی هستند چگونه صورت می‌پذیرد؟
- جایگاه قوانین موضوعه در مقابل قوانین بین‌المللی، در رابطه با حقوق بزه دیدگانی که طرف مقابل آن‌ها دارای مصونیت سیاسی هست، چه می‌باشد؟

ج: فرضیات تحقیق:

- فرض بر این است که قواعد حقوق بین‌الملل در رابطه با وظایف ماموریت سیاسی در قالب معاهده و پذیرش کشورها قوانین داخلی کشورها را بخصوص در رابطه با حقوق بزه دیدگان در قبال ماموران دیپلماتیک تحت تأثیر قرار داده و موجب ایجاد محدودیت‌هایی می‌شود.
- فرض بر این است که قواعد بین‌المللی تا جایی که امکان داشته از حقوق بزه دیدگان حمایت نموده است و فلسفه قواعد بین‌المللی نیز در این راستا هست.
- فرض بر این است که بزه دیدگان در چنین شرایطی ناخودآگاه در قالب سیاست و دولت قرار می‌گیرد و به دلیل پذیرش معاهده از طرف دولت مطبوع ناچار به قبول وضعیت موجود خواهند بود.

ج: طرح تحقیق:

اثر پیش رو در دو فصل تدوین شده است، که در فصل اول به بیان کلیات و معانی و مفاهیم و تعریف متغیرهای موجود در تحقیق پرداخته شده است. در این فصل تلاش شده تا طبق خطوط کلی موضوع و آن چه که در مقدمه بیان شده در دو مبحث کلی و جداگانه متغیر جرم و بزه دیده و متغیر مصونیت سیاسی مورد بررسی و تدقیق قرار گیرد. در فصل مبحث نخست ابتدا به بیان و توصیف اضلاع جرم پرداخته شده است و بزه، بزه کار و بزه دیده در قالب مبانی نظری و با استفاده از منابع دست اول مورد مطالعه واقع شود. در این مبحث صرفاً به بیان کلیات متغیر مزبور پرداخته شده است و وارد مسایل تخصصی موضوع نشده ایم. در مبحث دوم فصل اول نیز با توجه به موضوع تعریفی کلی از مصونیت و انواع آن و سپس مطالعه ای مختصر در ارتباط با مبانی و ریشه حقوقی آن صورت گرفته است. در این فصل با بیان متغیرهای تحقیق تمامی لوازم مورد نیاز برای بحث در رابطه با موضوع را در فصل دوم آماده کرده ایم. در فصل دوم نیز حقوق بزه دیده در مقابل بزه کار دارای مصونیت سیاسی سه مبحث کلی مورد مطالعه واقع شده است. در مبحث اول حقوق مربوط به شناسایی بزه دیده در قالب گفتارهای مختلف مورد بررسی قرار گرفته است. به طوری که در این مبحث با توجه به کلیت موضوع و این که هر گونه دادرسی و رسیدگی کیفری نسبت به شخص دارای مصونیت سیاسی موجود نمی باشد مسایل مربوط به شناسایی و استماع و قبول و ... بزه دیده به تفصیل مورد مطالعه واقع شده است. در مبحث دوم فصل دوم نیز به بیان حقوق مربوط به جبران خسارت بزه دیده پرداخته شده است که در این رابطه نیز نحوه جبران خسارات و کمک های روزمره مورد بحث و تدقیق واقع شده است. در مبحث سوم هم حقوق بزه دیده در مقابل مراجع دولتی مورد بحث و تدقیق واقع شده است.

بعد از مطالعه موضوع در دو فصل کلی، در قسمت نتیجه به بیان نتایج بحث طبق اهداف، سوالات و فرضیات موضوع پرداخته شده است. بعد از قسمت نتیجه گیری به بیان

پیشنهادات برای محققین که در آینده می‌خواهند در رابطه با موضوع تحقیق کنند پرداخته شده است.

کتاب حاضر دارای پیوستی با عنوان معاهده ۱۹۶۱ وین در رابطه با حقوق دیپلماتیک می‌باشد که به علت اهمیت موضوع در آخر کتاب آورده شده است تا در هنگام نیاز به راحتی بتوان بدان مراجعه کرد.

در تحقیق حاضر با استفاده از روش تحقیق تحلیلی-توصیفی و همچنین استفاده از اصول تحقیق کیفی موضوع مورد بررسی و تدقیق قرار گرفته است. فصول کتاب حاضر به صورت فصل-مبحث-گفتار-قسمت-بند تقسیم بندی شده است.